

โครงการส่งเสริมพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษเพื่อการคุ้มครองวิถีวัฒนธรรม
ปกากะญอและระบบไร่หมุนเวียน
องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ชื่อโครงการ

โครงการส่งเสริมพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษเพื่อการคุ้มครองวิถีวัฒนธรรมปกากะญอและระบบไร่หมุนเวียน

๒. หลักการและเหตุผล

จุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อน มติ ครม. กะเหรี่ยง ๒๕๕๓ เริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมของเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐหน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานศึกษาและพัฒนากลุ่มกะเหรี่ยง โดยในปี ๒๕๕๒ มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ๒ ชุด เพื่อเป็นกลไกในการจัดทำแนวนโยบายและหลักปฏิบัติในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง ได้แก่ คณะอนุกรรมการฝ่ายการศึกษาและวัฒนธรรมเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง และคณะอนุกรรมการฝ่ายทรัพยากรและสิทธิเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง ทำการศึกษาสถานการณ์และร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งพบว่าประเด็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอยู่ ๕ ปัญหาหลักคือ ๑. กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเผชิญกับปัญหาภาพลักษณ์ ที่ถูกมองว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่อยู่อาศัยตามแนวชายแดน มักมีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมักถูกเข้าใจไปในทิศทางลบ นอกจากนี้ยังเผชิญปัญหาเกี่ยวกับ ๒. การใช้และการจัดการทรัพยากร เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นกลุ่มคนที่อาศัยและดำรงชีวิตอยู่ในป่า มีการใช้พื้นที่และทรัพยากรจากป่าไม้ เช่น การเก็บหาของป่า การใช้พื้นที่ป่าเพื่อทำไร่หมุนเวียน ซึ่งทับซ้อนกับการประกาศเขตอุทยานหรือพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าสงวนในหลายๆ แห่ง โดยได้มีการเรียกร้องสิทธิจากกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและเกิดความพยายามจากรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงยังเผชิญ ๓. ปัญหาด้านสิทธิในสัญชาติ กล่าวคือ ยังมีประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ยังไม่ได้รับสิทธิในสัญชาติ ส่งผลต่อการได้รับ ๔. การคุ้มครองและบริการสวัสดิการตามสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งประเด็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันทั้งในเรื่องของการรับบริการสาธารณสุข การได้รับการศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ในปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงยังเผชิญ ๕. ปัญหาการสูญเสียอัตลักษณ์ ทั้งในเรื่องของการใช้ภาษาและการแสดงออกทางวัฒนธรรม จากสถานการณ์ปัญหาที่กลุ่มชาติพันธุ์เผชิญอยู่ร่วมกัน จึงทำให้มีการประกาศมติ ครม. เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๓ เรื่องแนวนโยบายในการสนับสนุนฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง

นับเป็นเวลากว่า ๑๒ ปี นับจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแนวนโยบายและหลักปฏิบัติในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอนั้น เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ ที่ผ่านมาภาคส่วนต่าง ๆ ภาครัฐและชุมชนได้มีการดำเนินการตามมติดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง แม้แนวทางการดำเนินการปฏิบัติจะไม่ชัดเจนเท่าที่ควร แต่ชุมชนกะเหรี่ยงหลายพื้นที่ได้มีการดำเนินการประกาศให้สาธารณะชนรับทราบว่าเป็นพื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองตามมติ ครม.ดังกล่าว ด้วยการผลักดันให้มีการฟื้นฟูวิถีชีวิตในทุกด้าน ตามหลักปฏิบัติในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง ซึ่งพื้นที่ที่ได้ประกาศเขตวัฒนธรรมพิเศษแล้ว เช่น บ้านห้วยหินลาดใน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย, บ้านหนองมณฑา (มอวาคี) ตำบลแม่วิน อำเภอแม่จาง จังหวัดเชียงใหม่, ชุมชนบ้านกลาง ตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมย จังหวัดลำปาง รวมทั้งบ้านแม่หมี่ ตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง และบ้านสบลาน ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้จัดกิจกรรมประกาศให้เป็น “เขตวัฒนธรรมพิเศษ”

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรป่าไม้มากที่สุด เป็นจังหวัดที่มีความสุขมากที่สุด แต่ก็เป็
จังหวัดที่ยากจนมากที่สุดเช่นกัน จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเนื้อที่ประมาณ ๑๒,๗๘๐.๔๙๓๒๓๒ ตารางกิโลเมตร (หรือ
ประมาณ ๗,๙๘๗,๘๐๘.๒๗ ไร่) มีประชากรราว ๒๘๔,๑๓๘ คน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง (๗๙.๓%)
ร่วมกับชาติพันธุ์อื่น ๆ เช่น ม้ง, ลีซู, ลาหู่ดำ, ลาหู่แดง, ลัวะ, จีนยูนนาน, กะเหรี่ยงโปว์, ปะโอ, กะแะ และไทใหญ่
พื้นที่แม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่า ประมาณ ๑๐,๙๗๖.๙๗๙๑๐๔ ตารางกิโลเมตร (หรือประมาณ
๖,๘๖๐,๖๑๑.๙๔ ไร่) คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๙๙ ของพื้นที่ มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร ประมาณ ๔๙๘.๘๒๕๖
ตารางกิโลเมตร (หรือประมาณ ๓๑๑,๗๖๖ ไร่) คิดเป็นร้อยละ ๓.๙๐ ของพื้นที่จังหวัด ข้อมูลสถิติกรมป่าไม้ในปี
พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ป่า รวม ๑๑,๑๐๓.๙๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๖,๙๓๙,๙๕๓.๒๘ ไร่
คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๙๙ ของพื้นที่รวมทั้งจังหวัด ประกอบด้วยป่าสงวนแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวรตามมติ
คณะรัฐมนตรีเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๙ เขตอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน และสวนรุกขชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด มีเนื้อที่โดยประมาณ ๓๕๐ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๑๘,๘๕๐ ไร่
ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ราบ ๕ % พื้นที่สูงและพื้นที่ภูเขา ๙๕% เขตการปกครองในพื้นที่ตำบลแม่สวด จำนวน
๑๒ หมู่บ้าน มีประชากรทั้งหมด ๗,๘๒๘ คน ชาย ๔,๐๒๔ คน หญิง ๓,๘๐๔ คน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขา
เผ่ากะเหรี่ยง ประมาณ ๙๕ % ประชากรตำบลแม่สวด ๘๐% ประกอบอาชีพเกษตรกร พื้นที่ตำบลแม่สวด มี
ทรัพยากรป่าไม้ที่ยังความอุดมสมบูรณ์ มีการอนุรักษ์ รักษา ป่าต้นน้ำให้มีความเพียงพอต่อการเลี้ยงชีวิตของใน
ตำบลแม่สวด มีการปลูกต้นไม้ทดแทนป่าที่เสื่อมโทรม บวชป่าเพื่อรักษาต้นไม้ พื้นที่ตำบลแม่สวด จำนวน ๑๐
หมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ ทำการเกษตรโดยการปลูกข้าวไร่หมุนเวียน ผสมผสานกับการปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นๆ

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวดร่วมกับภาคีเครือข่าย เห็นถึงความสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจ
และเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตาม มติคณะรัฐมนตรี ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ได้มีการประกาศเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษ
บ้านแม่หาด ว่าด้วยการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง (ไร่หมุนเวียน) เมื่อวันที่ ๙ - ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ เพื่อเป็นการ
ทบทวนการดำเนินการภายใต้การประกาศเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด จึงได้จัดให้
มีโครงการส่งเสริมพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษเพื่อการคุ้มครองวิถีวัฒนธรรมปกากะญอและระบบไร่หมุนเวียน ขึ้น เพื่อ
เพื่อทบทวนการประกาศพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษ พื้นที่วิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง บ้านแม่หาดและระบบการจัด
สวัสดิการสีเขียวบ้านแม่หาด

ตามที่มีอำนาจหน้าที่กำหนดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗

มาตรา ๖๗ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การ
บริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

(๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.
๒๕๔๒

มาตรา ๑๖ ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการ
จัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(๑๑) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อทบทวนการนำเสนอรูปธรรมการจัดการตามมติคณะรัฐมนตรี ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ในการ
ฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงในด้านต่างๆ ทั้งการศึกษา อัตลักษณ์ วัฒนธรรม สถานะ และการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติ

๒. เพื่อผลักดันมาตรการปกป้องและคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

๓. เพื่อทบทวนการประกาศเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษบ้านแม่หาด ว่าด้วยการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาว
กะเหรี่ยง (ระบบไร่หมุนเวียน)

๔. เพื่อจัดแสดงนิทรรศการสืบสานภูมิปัญญา วัฒนธรรม ปกาเกอญอ บ้านแม่หาด

๔. กลุ่มเป้าหมาย

๑. ผู้นำชุมชนในตำบลแม่สวดและประชาชนบ้านแม่หาด จำนวน ๗๐ คน

๒. องค์กรเครือข่าย นักวิชาการ สื่อมวลชน เจ้าหน้าที่ อบต.แม่สวด จำนวน ๓๐ คน
และบุคคลทั่วไป

รวมผู้เข้าร่วม ประมาณ จำนวน ๑๐๐ คน

๕. วิธีดำเนินการ

๑. ขออนุมัติโครงการต่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด

๒. ประสานภาคีเครือข่าย ประชุมวางแผนการเตรียมงาน

๓. เตรียมสถานที่จัดโครงการฯ

๔. ประสานผู้นำชุมชนในตำบลแม่สวดและประชาชนบ้านแม่หาดเข้าร่วมกิจกรรม

๕. ดำเนินกิจกรรมตามโครงการฯ

๖. ติดตามและประเมินผล

๗. รายงานผลการดำเนินโครงการฯให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวดทราบต่อไป

๖. สถานที่ดำเนินการ

ณ. บ้านแม่หาด หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่สวด อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างวันที่ ๙ - ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

๘. งบประมาณ

ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ แผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ งานศาสนาวัฒนธรรมท้องถิ่น งบดำเนินการหมวดค่าใช้สอย ประเภทรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายหมวดอื่น โครงการส่งเสริมพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษเพื่อการคุ้มครองวิถีวัฒนธรรมปกากะญอและระบบไร่หมุนเวียน จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท และโอนเพิ่มโครงการจัดกิจกรรมรับเสด็จสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณราชภักดี จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๕๐,๐๐๐ บาท รายละเอียดดังนี้รายละเอียดดังนี้

ค่าจ้างเหมาทำอาหาร ๔ มื้อๆละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๑๐๐ คน เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐.๐๐ บาท
ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม ๔ มื้อๆละ ๒๕ บาทจำนวน ๑๐๐ คน เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน)

ทุกรายการสามารถถัวจ่ายได้

๙. ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด ร่วมกับภาคีเครือข่าย

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. สามารถนำเสนอรูปธรรมการจัดการตามมติคณะรัฐมนตรี ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงในด้านต่าง ๆ ทั้งการศึกษา อัตลักษณ์ วัฒนธรรม สถานะ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
๒. สามารถรณรงค์ให้มติดคณะรัฐมนตรีดังกล่าวเป็นที่รับทราบต่อสาธารณะ และผลักดันให้มีมาตรการปกป้องและคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่อง
๓. สามารถผลักดันพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษและสามารถประกาศเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษบ้านแม่หาด ว่าด้วยการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง (ระบบไร่หมุนเวียน) และมีระบบสวัสดิการสีเขียวอย่างต่อเนื่อง
๔. ชุมชนระลึกถึงประเพณี วิถีชีวิต เกิดการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง

ผู้เขียนและเสนอโครงการ

(นางปฐนิกา กาญจนไกรสร)
นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ

ผู้เห็นชอบโครงการ.....

.....

(นางเนตรดาว วงศ์พญา)
หัวหน้าสำนักปลัด

ผู้เห็นชอบโครงการ.....

.....

(นางสาวพิชญา นกุล)
รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด

ผู้เห็นชอบโครงการ.....

.....

(นายรัชชัย ใจแสน)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด

☐ อนุมัติโครงการ

☐ ไม่อนุมัติโครงการ.....

(นายยอดชาย พรพงษ์ไพร)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด